

Aleg. 73.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie reorganizacji etatu służbowego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 26. listopada 1890 r. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, „aby wziął pod rozwagę reorganizację etatu służbowego Wydziału krajowego w kierunku zniesienia instytucji dyurnistów w działach conceptowym, technicznym i rachunkowym a powiększenia natomiast etatu stałych urzędników i zaprowadzenia miejsc ukwalifikowanych aplikantów conceptowych i rachunkowych i elewów technicznych, a to w granicach budżetu na rok 1891“.

Poleceniu temu, o ile się ono ściąga do działów technicznego i rachunkowego uczynił zadość Wydział krajowy osobnemi sprawozdaniami, niniejsze przeto ogranicza się na wnioski prowadzące do urzeczywistnienia wyrażonych w powyższej uchwale zamiarów Wysokiego Sejmu co do działu conceptowego.

Ustanowiony uchwałą Wysokiego Sejmu z 3. stycznia 1874, a uzupełniony uchwałami z 4. października 1878 i z 23. stycznia 1889, etat urzędników Wydziału krajowego w dziale conceptowym składa się obecnie z 20 urzędników, a mianowicie:

- 3 radców, z których jeden w charakterze kodyfikatora;
- 6 sekretarzy;
- 7 koncypistów;
- 2 adjunktów;
- 2 asystentów.

Oprócz urzędników conceptowych, zajmujących wyż oznaczone stałe posady, zatrudniał Wydział krajowy każdorocznie pewną ilość conceptowych dyurnistów, których praca mniej lub więcej wydajna uzupełniała działalność urzędników stałych.

Uchwalony przez Wysoki Sejm etat urzędników conceptowych nie wystarczył wszakże mimo posiłkowania się dyurnistami na wykonywanie mnożących się z każdym rokiem prac urzędowych tak, iż Wydział krajowy widział się zniewolonym mianować urzędników nadetatowych, a mianowicie w r. 1887 jednego adjunkta, w r. 1888 dwóch asystentów, w r. 1890 jednego

konceptistę i dwóch asystentów, tak iż w 1890 roku personal stałych urzędników konceptowych liczył 20 etatowych i 6 nadetatowych. Pobory urzędników nadetatowych nie wstawiane w preliminarze i nieobjęte budżetem występowały w zamknięciach rachunkowych jako przekroczenia uchwalonych kredytów.

I tak w 1890 r. kredyt preliminowany i uchwalony wynosił na płacę urzędników konceptowych 38.780 zł., a na płacę dyurnistów konceptowych 8.786 zł., razem dla obu kategorii 47.566 zł., gdy wedle zamknięcia rachunkowego w tymże roku rzeczywisty wydatek na urzędników konceptowych wynosił 41.471 zł., a na dyurnistów konceptowych 11.016 zł., razem na obie kategorii 52.487 zł.

Pragnąc tę niezgodność między rzeczywistymi a uchwalonymi wydatkami uchylić, Wydział krajowy dokładał w 1891 roku wszelkich usiłowań ku temu, ażeby koszta swego personalu konceptowego zbliżyć ile możliwości do udzielonych mu przez Wysoki Sejm kredytów, które się w budżecie na rok 1891 przedstawiały w tych samych cyfrach, co w budżecie na 1890 r. Udało mu się wszakże tylko zwinąć jedną posadę nadetatową i zredukować ilość dyurnistów konceptowych tak, iż wydatek na personal konceptowy wyniósł w 1891 roku 51.007 zł., a zatem o 1.480 zł. mniej, niż w 1890 roku, ale zawsze jeszcze o 3.441 zł. więcej, niż przyzwolone kredyty.

Rezultat ten aczkolwiek drobny, nie był do osiągnięcia łatwym, gdyż w ciągu 1891 roku czynności Wydziału krajowego urosły nie pospolicie przez wzmocnioną kontrolę nad gospodarstwem gmin i powiatów, przez objęcie w zarząd kraju funduszków indemnizacyjnych, przez pomnożenie się znaczne fundacyj na cele naukowe, przez ścieśnianie sieci dróg publicznych, przez rozszerzanie dawnych i budowanie nowych szpitali, przez zaprowadzenie krajowych opłat konsumcyjnych i t. d.

Jeżeli Wydział krajowy zdołał ze zmniejszonymi siłami konceptowemi to zwiększone w 1891 roku zadanie pokonać, to dla tego, że użytkował intensywniej pracę urzędników swoich i uczynił ją wydatniejszą przez odpowiedni rozdział czynności.

W obec tak naprężonej działalności personalu konceptowego nie może być mowy o zredukowaniu kosztów na utrzymanie takowego poniżej cyfry wydanej w 1891 roku, a nawet potrzeba w dobrze zrozumianym interesie służby krajowej koszta te podwyższyć do tej przynajmniej wysokości, jaką miały w 1890 r.

Gdyby się tego nie uczyniło, każda choroba, każdy urlop dłuższy, każdy wypadek odrywający dzielnego urzędnika od powierzonych mu zajęć, spowodowałyby musiały zastój w administracji krajowej, któryby został boleśnie odczuty w kraju i naraziłby żywotne interesa publiczne na szkody trudne do powetowania. Nie dość na tem, działalność Wydziału krajowego idąc normalnym torem rozwoju, wzrośnie prawdopodobnie w 1892 r. tak, jak wzrosła w 1891. a nadto musi ona być w niejednym kierunku pogłębioną, jeżeli administracja krajowa ma odpowiedzieć wzrastającym wciąż wymaganiom życia publicznego i nie pozostać w tyle pod względem wartości swojej za administracją państwa i krajów sąsiednich.

Jeżeli Wydział krajowy, z tego wychodząc stanowiska, preliminuje na koszta personalu swego konceptowego łączną kwotę 53.137 zł., odpowiadającą prawie rzeczywistemu wydatkowi z 1890 r., to w rozdziale tej kwoty pomiędzy urzędników a dyurnistów konceptowych znaczną proponuje zmianę.

Gdy bowiem w 1890 r. stałi urzędnicy (poz 17 rubr. II.), kosztowali 41.471 zł. 90 ct., będą wedle preliminarza na r. 1892 kosztowali 49.660 zł.; gdy zaś przeciwnie dyurniści (poz. 24. lit. a) konceptowi w 1890 r. kosztowali 11.016 zł., preliminuje na nich Wydział

krajowy obecnie tylko 3.477 zł., czyniąc tem zadość intencjom Wysokiego Sejmu zmierzającym do zmniejszenia ilości dyurnistów, a powiększenia natomiast ilości stałych urzędników.

Wreszcie Wydział krajowy proponuje Wysokiemu Sejmowi ważną zmianę w etacie, która wszakże nie wywrze wpływu na cyfry budżetowe, a spodziewać się wolno, że nie oddziała niekorzystnie na służbę krajową.

Zmiana ta polega na tem, ażeby do posady radcy utworzonej na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z 23. stycznia 1889 nie był przywiązywany na przyszłość charakter kodyfikatora. Doświadczenie nauczyło, że mimo rozpisania konkursu nie znalazł Wydział krajowy prawnika posiadającego wymagane w uchwale sejmowej kwalifikacye, któryby się podjął obowiązków kodyfikatora za skromnem wynagrodzeniem do posady radcy przywiązaniem i że trzeba było odstąpić od warunków praktyki adwokackiej lub notaryalnej, żeby pozyskać odpowiednią osobistość, która w 1891 roku służbę krajową opuściła, ażeby zająć odpowiadającą w wyższej mierze jej zamiłowaniu posadę profesora uniwersytetu.

Z drugiej strony okazało się, iż człowiek tak znakomicie uzdolniony nawet, jakim był dotychczasowy kodyfikator, nie był w możności ogarnąć całą pracę ustawodawczą wchodzącą w zakres działania Wydziału krajowego i że praca ta rozpadać się musiała jak dawniej pomiędzy poszczególne departamenta, których wnioski komunikowane na piśmie innym departamentom do zaopiniowania, omawiane przedwstępnie na Radzie Wydziału krajowego, poddane następnie obradom fachowej ankiety, ulegają dostatecznej dyskusji na ponownej sesji Wydziału krajowego wprzód, nim zostaną Wysokiemu Sejmowi do powzięcia uchwały przedłożone.

Wreszcie sądzi Wydział krajowy, że w interesie służby krajowej byłoby pożądanem przeniesienie aplikantów conceptowych z kategorii dyurnistów conceptowych (poz. 24. lit. a) do kategorii urzędników conceptowych (poz. 17) i ustanowienie dla 3 aplikantów płacy po 600 zł. dla 3 innych płacę po 360 zł. rocznie. Oprócz tych sześciu aplikantów pobierających adjuta po 600 i 300 zł. przyjmować będzie Wydział krajowy wedle potrzeby aplikantów bezpłatnych, którzy z żadnego tytułu wynagrodzenia pobierać nie będą, dopóki się uposażona w adjutum posada nie otworzy.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi zgodnie z wnioskami, które postawił w sprawozdaniu swem o budżecie na rok 1892 pod rubryką II. wydatków:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Etat urzędników conceptowych Wydziału krajowego składać się będzie z posad następujących:

trzech radców,
sześciu sekretarzy,
siedmiu koncypistów,
sześciu adjunktów,
sześciu asystentów,
sześciu aplikantów.

2. Ustanawia się dla trzech aplikantów płacę po 600 zł. i dla trzech innych po 360 zł. rocznie.

3. Wydział krajowy mocen jest z obsadzeniem posad najniższych kategorii wstrzymać się i przywiązane do nich czynności poruczać dyurnistom, dopóki nie znajdzie odpowiednich na nie osobistości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 27. listopada 1891.

Marszałek krajowy:
Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:
Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.